

CURS

Els residus a l'aula, un recurs d'aprenentatge

**Pietat Pizarro
Agenda 21 Escolar de Lleida
Regidoria de Medi Ambient i Horta – Ajuntament de Lleida
Curs 2013-2014**

ELS RESIDUS A L'AULA

- Treballar els residus a l'aula...

UN DESIG

UNA NECESSITAT

UNA OPORTUNITAT

ELS RESIDUS A L'AULA

Gestionar, treballar, experimentar,
prevenir,...

APRENDRE DELS RESIDUS

MOLTS CENTRES JA ESTAN FENT COSES...

A l'aula i a l'escola

Col·legi Maristes

ESC El Segrià

CEE Esperança

ESC Joc de la Bola

Durant tot el curs ens hem encarregat de mantenir el nostre pati net i endreçat

A l'exterior

Escola Pardinyes

Nens i nenes d'Educació Infantil reciclant els residus
al contenidors del carrer

Institut La Mitjana

Visita a la deixalleria de Pardinyes

Col.legi Sagrada Família

Quants residus fem?

Col·legi Sant Jordi

3r. d'ESO	50 min.	Ciències de la Naturalesa	Residus	6
-----------	---------	---------------------------	---------	---

Aquesta fitxa us servirà per començar a prendre dades de la realitat del vostre municipi i centre educatiu en el vector residus.

Quan prengueu les dades fixeu-vos en tots els contenidors de l'entorn del centre (fins i tot els de roba, piles o medicaments) i de l'interior de l'edifici (fins i tot les papereres dels lavabos). Apunseu en les observacions si hi ha paper que es podria aprofitar, si hi ha impropis (residus que no han d'anar al contenidor on es troben) als diferents contenidors o papereres, si els contenidors de fora l'escola estan en bones condicions o no,...

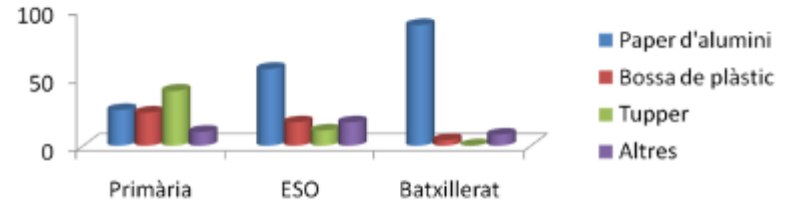
Nombre i tipologia de contenidors propers al nostre centre (menys de 500 metres)			
Ubicació	Tipologia	Nombre	Observacions

Nombre i tipologia de contenidors dins el nostre centre				
Ubicació	Tipologia	Nombre	Capacitat (litres)	Observacions

INTRODUCCIÓ
MANUAL DEL PROFESSOR
AIGUA
ENERGIA
MOBILITAT
RESIDUS
PETJADA ECOLÒGICA
FÒRUM

Com portes el teu esmorzar a l'escola?

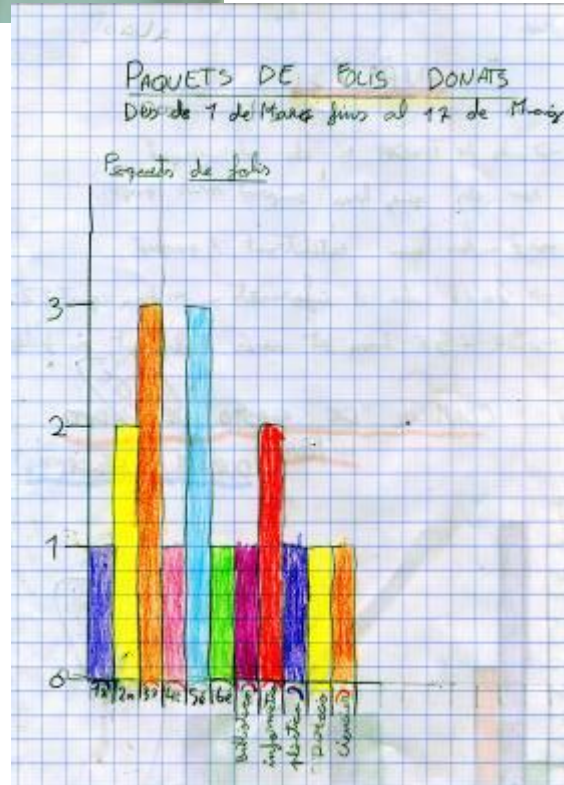
CONILLS								
	FA CALOR	QUINA TEMPERATURA	CALOR		LES PORTES DEL PATI	AREJA AMB MANGA CURTA?	LLUMS	
			CALEFACCIO OBERTA/ TANCADA	TANCADA			DES	POSSIBILITAT DE TINGU
DIMENYES	SI	23°C	TANCADA	TANCADA	NO	NO	NO	NO
DIMENYES	SI	26°C	TANCADA	TANCADA	NO	NO	SI	SI
DIMENYES	SI	24°C	TANCADA	TANCADA	T	NO	NO	NO
DIMENYES	SI	23,6	TANCADA	TANCADA	T	NO	NO	NO
DIMENYES	NO	22	OBERTA	OBERTA	T	NO	NO	NO
DIMENYES	SI	21,3°C	OBERTA	OBERTA	T	NO	NO	NO
DIMENYES	SI	27,3	OBERTA	OBERTA	T	NO	NO	NO
DIMENYES	SI	26	OBERTA	OBERTA	O	NO	NO	NO
DIMENYES	SI	20,8°C	TANCADA	TANCADA	T	NO	NO	NO
DIMENYES	SI	21,6°C	TANCADA	TANCADA	T	NO	NO	NO

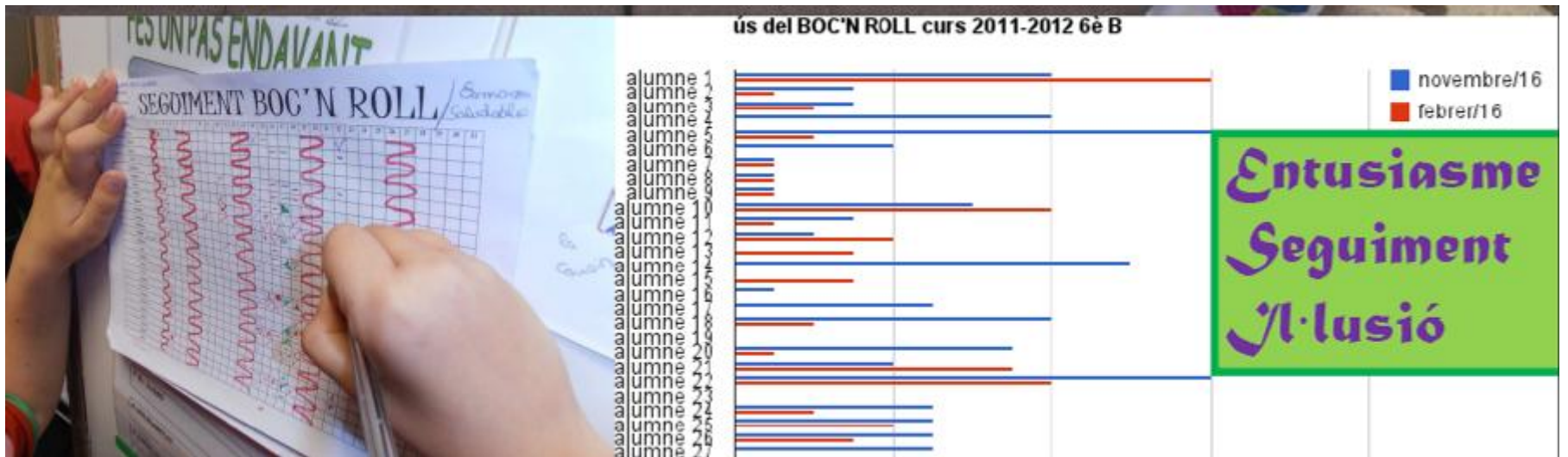
Quant més grans són els alumnes més utilitzen el paper d'alumini i deixen d'utilitzar el tupper.

Gràfic realitzat pels alumnes de 4t d'ESO

Col·legi Sant Jordi

Col·legi Lestonnac

Col·legi Santa Anna

Com són els residus? Com es transformen els materials?

Taller de
identificació de
plàstics

Institut M^aRúbies

El Sr Alumini

Presentació

Introducció

Preguntes

Recursos

La gran pregunta

Avaluació

Presentació

Alumini si?
o
alumini no?

Una [Cacera del Tresor](#) de l'àrea de [.Ciències de la naturalesa.](#) i adreçada a l'alumnat de Secundària.
Creatada per **Mª Carmen Roures Marquez** e-mail mrroures@xtec.cat

Els cicles dels materials

Matèria i materials

- [La matèria i les seves propietats](#)
- [Els estats físics de la matèria](#)
- [Els canvis d'estat de la matèria](#)
- [Substàncies pures, mescles i dissolucions](#)
- [Elements i compostos](#)
- [Els canvis químics](#)
- [Els materials i les seves propietats](#)
- [Els materials artificials](#)

[\[Inici\]](#) [\[Activitats i avaluació\]](#) [\[Els organismes\]](#) [\[La Terra i els organismes\]](#) [\[Moviment, forces i energia\]](#)

The screenshot shows the TI Tecnologia Industrial website. The header includes the logo and navigation links: [Inici](#), [Novetats](#), [Avaluacions](#), and [Enllaços](#). A left sidebar menu lists the following items:

- 1r curs
  - Humanitat i tecnologia
  - Energia
  - Materials I
  - Elements de màquines i sistemes
  - Procediments de fabricació
- 2n curs
  - Humanitat i tecnologia
  - Materials II
  - Principis de màquines
  - Sistemes Automàtics

The main content area features a list of material topics, each with a representative image:

- Propietats dels materials (Image: Blue diamond)
- Els metalls (Image: Periodic table with Fe, Al, Cu, Ni, Pb, Sn, Ti, Zn highlighted)
- Els plàstics (Image: Stacked plastic sheets)
- Materials ceràmics (Image: Ceramic tiles)
- Materials tèxtils (Image: Textile fabric)
- Altres materials (Image: Industrial machinery)

Fem paper reciclat

Col.legi Sagrada Família

Fem biodiesel – Institut Josep Lladonosa

Elaboració de Sabó - Institut Josep Lladonosa

Preparant per a fer biogàs

Hem produït biogàs

Escola Frederic Godàs

Composta'm

Des d'Educació Infantil fins a Cicle Superior hem col·laborat aportant material a la compostadora.

Una proposta de treball didàctic: conèixer els organismes descomponedors del compostador

Clau dicotòmica per determinar els invertebrats més freqüents

1 . Amb potes (Aràcnids)	→	2
1 . Sense potes	→	3
2 . Tres parells de potes i quasi sempre un parell d'antenes (Insectes)	→	8
2 . Quatre parells de potes sembladores i sense antenes, potes amb pinces (Aràcnids)	→	4
2 . Set parells de potes i dos parells d'antenes, un parell de potes visible	→	 ISÒPODES
2 . Més de set parells de potes i un parell d'antenes (Insectes)	→	7

3 . Cos segmentat	→	6
3 . Cos no segmentat	→	19
4 . Cos diferenciat en dos parts, una indou cap i l'altra l'abdomen.	→	 ARANEIDS
4 . Cos no diferenciat en dues parts clarament visibles	→	5
5 . En general de poca mida, encara que alguns poden arribar a més d'un centímetre, cos composte envés, sense pinces	→	 ÀCARS
5 . Mida més gran i potes molt llargues	→	 OPILIONS
5 . Caminadors, i dues pinces.	→	 PSEUDO ESCORPINS

Curs de formació "Els residus a l'aula" – Agenda 21 Escolar de Lleida, curs 1112

El **compostatge**, com a exemple de cycle de transformació de materials

El cicle del paper
Curs Els residus a l'aula 11/12

Què podem fer amb els residus?

Col·legi El Carne

L'ART DEL RECICLATGE A PLASTICA

Reciclar i Decorar, *un toc creatiu a l'escola*

EBM El Rellotge

Institut Josep Lladonosa

Col-legi Santa Anna

CONSCIENCIACIÓ

Reciclar + Reutilitzar + Reduir
A L'ESCOLA PRÀCTIQUES 1 DE LLEIDA

**Centre d'Art La Panera
Teresa Noguès -Land Art**

REUTILITZACIÓ DE MATERIAL DE REBUIG

Instruments musicals

Màscares

Decoració de Nadal

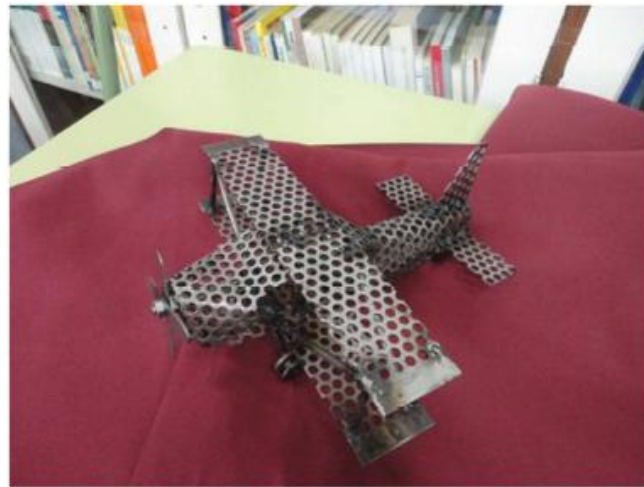
Titelles

Institut Ronda

Hem centrat molt el treball en la reutilització
(cases d'ocells, safates per planter i estris decoratius)

Escola Magraners

Escultures confegides a partir del reciclatge de la ferralla generada al taller de mecànica

Institut Guindàvols

Diada de Sant Jordi. Roses elaborades pels alumnes de mecànica reciclant la ferralla

TALLERS DE PLÀSTICA

TALLER D'ESQUINÇAR A P3

es
arc de l'ai

TALLERS DE PLÀSTICA

CONSTRUCCIÓ DE JOGUINES
A EDUCACIÓ INFANTIL

escola parc de l'aigua

TALLERS DE CIÈNCIES

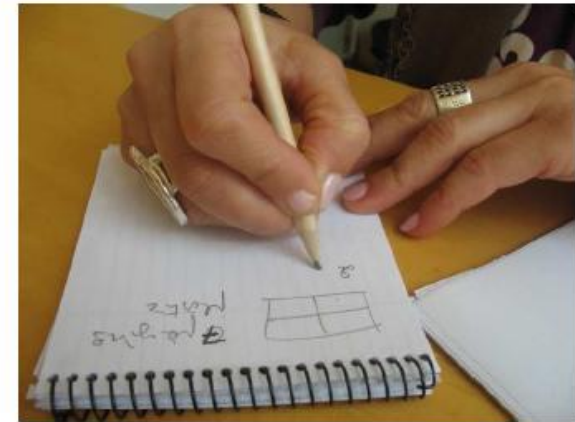
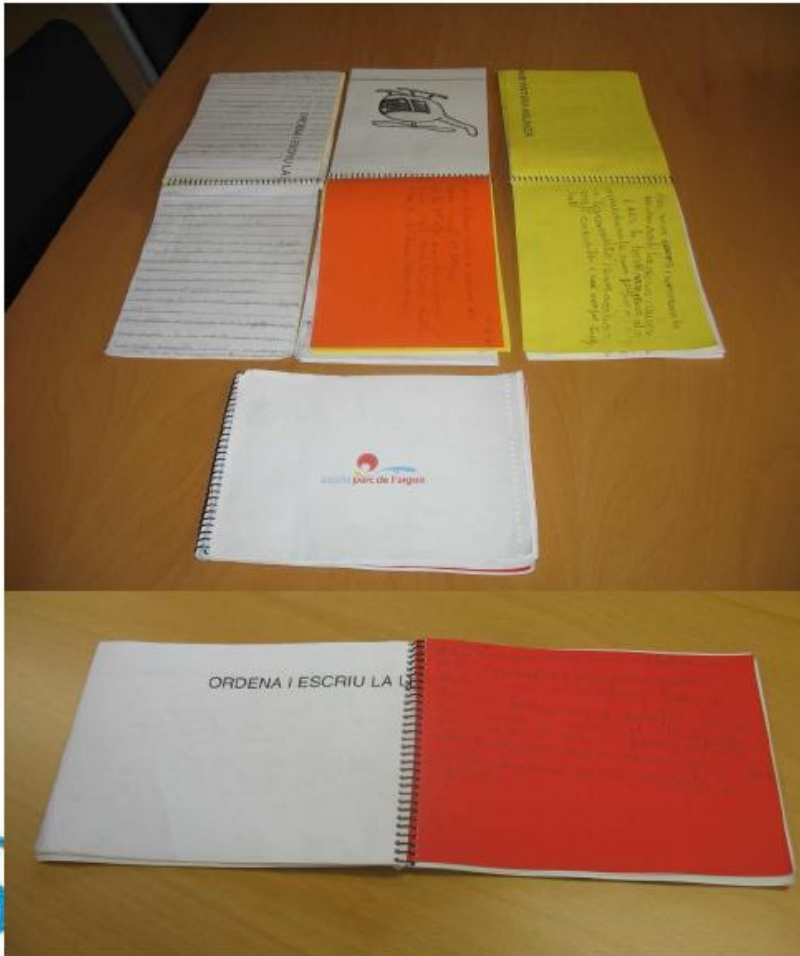
TALLER DE FLOTACIÓ A
EDUCACIÓ INFANTIL

escola pare i aigua

LLIBRETES RECICLADES

EL DIARI DE L'ESTIU A PRIMÀRIA

BLOCS DE NOTES

es

de l'aigua

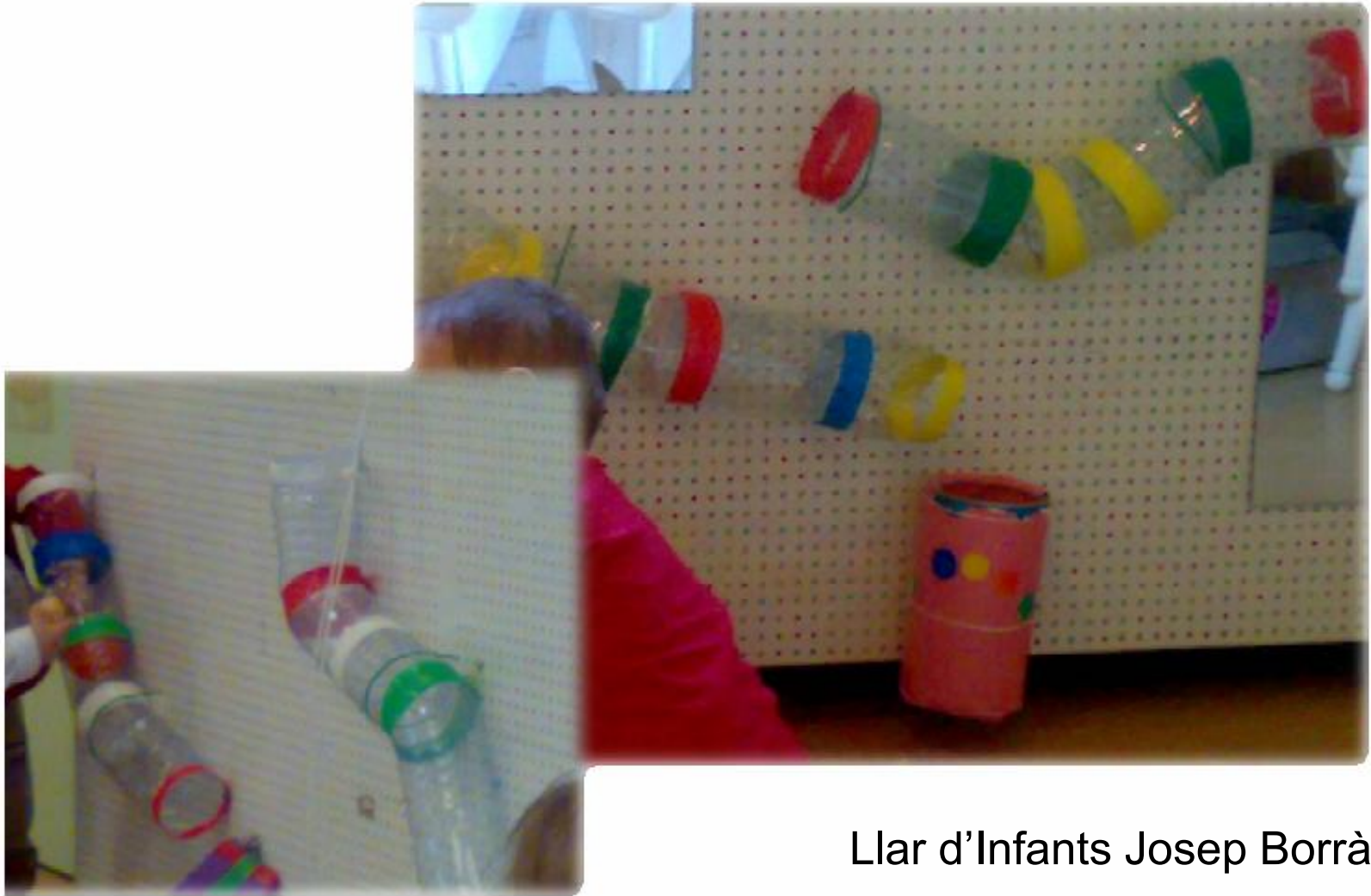
A la classe de nadons
hem experimentat
sensacions amb paper
reciclat

Mural sensorial de
material de rebuig

Llar d'Infants Josep Borràs

CIRCUITS

Llar d'Infants Josep Borràs

Com podem evitar els residus?

Mercat d'intercanvi de llibres per la diada de Sant Jordi
Col·legi Sant Jordi

Púding de pa dur

Al Pau li agrada molt un púding que fa el seu pare quan els ha sobrat pa d'un dia per l'altre. El vols provar? Només necessites:

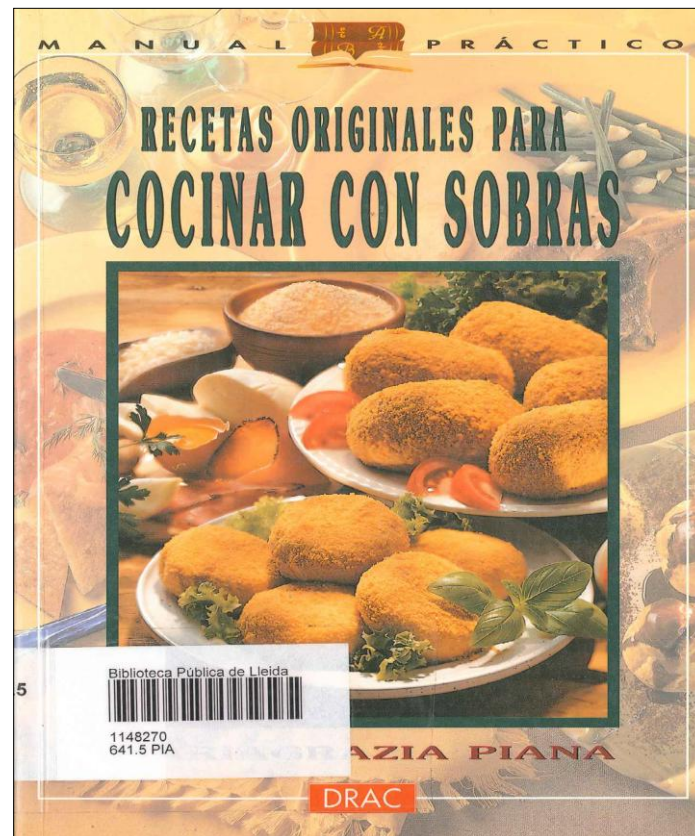
- 1/2 litre de llet calenta (uns 2 gots)
- 100 grams de pa dur, sense crosta
- 10 cullerades de sucre
- 4 cullerades d'aigua
- 3 ous
- 4 cullerades de melmelada de taronja
- 2 cullerades de panses

I L'AJUT DELS PARES!

Has reciclat el pa i t'ha quedat un púding boníssim!

- 1.** Esmicola el pa en un bol, tira-hi la llet calenta i deixa-ho reposar fins que el pa quedi ben tou.
- 2.** Posa les 4 cullerades d'aigua i 4 de sucre en un motlle rectangular. Introdueix-lo al microones durant 6 minuts i veuràs com l'aigua amb sucre es converteix en caramel. Mou el motlle perquè tot quedi ben caramel·litzat.
- 3.** Quan el pa ja estigui ben estovat, afegeix-hi els ous, el sucre que t'hagi quedat i la melmelada. Bat-ho ben batut i aboca-ho al motlle caramel·litzat.
- 4.** Posa el púding al microones durant 10 o 12 minuts. Punxa'l per comprovar si ha quedat ben cuit i, si és així, ja el pots treure del motlle.

REDUÏM LA BROSSA A L'ESCOLA I APRENEM A REUTILITZAR

TIPUS D'ESMORZARS I BROSSA RECOLLIDA EL DIA 18 DE MARÇ DEL 2012

CURS	NOMBRE	CARMANYOLA	ENTREPA	FRUITA	BREAKS SUC	BOLLERIA	PAPER ALUMINI
PRIMER	19	6	12	2	5	3	5
SEGON	17	2	10	1	2	3	7
TERCER	23	4	7	1	8	4	12
QUART	17	3	10	3	6	1	12
CINQUE	12	9	12	2	2	0	4
SISE 6	15	2	3	3	5	3	3
SISE 9	16	2	12	3	6	0	4
TOTAL	125	25	66	9	41	14	47
% PERCENTATGE	100	20,8	52,8	7,2	32,8	11,2	37,6

LA ZONA VERMELLA ÉS LA BROSSA I ELS ESMORZARS QUE NO RECOMANA L'ESCOLA.

- MASSA PAPER D'ALUMINI
- MASSA BREAKS DE SUC I LÀCTICS.
- LA ZONA VERDA SÓN ELS ESMORZARS QUE RECOMANA L'ESCOLA I L'ALUMNAT QUE REDUEIX MÉS BROSSA.
- CAL PORTAR MÉS CARMANYOLES D'AQUÍ A FINAL DE CURS.
- FORÇA BÉ EL PERCENTATGE D'ALUMNAT QUE MENJA ENTREPANS.

PRIMER I CINQUÈ SÓN ELS CURSOS QUE FAN MENYS BROSSA I UNS ESMORZARS MÉS SALUDABLES!

ESCOLA Magraners
a **PAULA MERCÉ POLO ORTIZ**
Lleida alumne de l'Escola Magraners

durant el curs 2011-12 pertany al club de la carmanyola com a soci/a número **12**

Comuniquem i sensibilitzem

Fotografia guanyadora del 1r
Concurs de Fotografia
Mediambiental

Institut Mª Rúbies

Escola camps elisis

na

Col·legi Santa Anna

Concurs de pins - "no alumini"

El Capitá Enciam, la Supererre i el Carnestoltes.

La Supererre – Col·legi El Carme

The cover is on a brown, textured paper background. At the top right, there is a white circular logo with a stylized green leaf. The main title 'Fem campanya' is written in large, bold letters, with 'Fem' in black and 'campanya' in brown. Below the title, the subtitle 'LA NOSTRA CAMPANYA DE COMUNICACIÓ PAS A PAS' is written in a smaller, black, uppercase font. In the center, there is a white rectangular area containing a list of six numbered steps. To the right of this area are icons for a television, a speech bubble with an 'i', a speaker, and a megaphone. At the bottom right of the white area is a pair of blue scissors. At the bottom left, there are two small logos: one for 'Departament d'Acció i Plans' and another for 'EPA'.

- 1 Què volem aconseguir?
- 2 A qui va dirigida la campanya?
- 3 El missatge.
- 4 Els recursos.
- 5 Elaborem un pla d'acció.
- 6 Fem campanya.

RECICLAJE

Salvo el món en un mati

BEATROSA

melanie walsh

10

la ciutat de drusabarr

Erres

El capità Superverd

ISAAC BROSA

A LA MÀSIA DELS AVIS.

UN VIATGE AL COMPOSTATGE

LA MEVA PRIMERA BIBLIOTECA

TEO

Residus?

Quins residus?

la ciutat de drusabarr

50

COSES QUE ELS NENES PODEM FER PER SALVAR

RECLICLA

TU

PODS SALVAR EL MÓN

AVISO EL MEU PLANETA

medio ambiente con niños

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

Los

Los

Los

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

EL PLANETA

Què passa amb els residus?

El primer que cal és...

- Detectar quin és el problema: Què podem fer amb els residus? i Perquè?
- Conèixer la situació real
  - Al centre educatiu   A l'entorn, a la ciutat
- Propostes educatives:

Ecoauditories de residus

Perquè esdevenen un problema els residus?

Residus = materials

- Els materials
  - Com són? Com canvien? Segons quines variables?
Quins cicles es donen?,...
- Propostes educatives:
  - Experiments/experiències de transformació (p.e. reciclatge de plàstics, de paper)
  - Estudis dels cicles dels materials, com oli, alumini, ... (recerques del tresor, webquests, ...)
  - Investigacions (p.e. sobre el compostatge)

Què podem fer?

Passem a l'acció...

- Prioritats: Prevenció de residus! (consum), reutilització, reciclatge
- Accions a nivell individual/de família/de centre/de comunitat,...
- Propostes educatives:
  - Consum responsable, mercats d'intercanvi,...
  - Sensibilització/comunicació... dins i fora del centre

RESIDUS vs RECURSOS

Programa del curs

Sessió	Horari	Continguts	Lloc
Sessió 1 Dijous 7 de novembre	17,30 – 19,30h	(Sessió teòrica) <ul style="list-style-type: none"> • Presentació del curs • L'ambientalització del centre escolar i l'educació per la sostenibilitat • Els residus a Lleida: dades, gestió, recursos educatius i serveis a l'abast de les escoles 	Centre d'Interpretació de la Mitjana
Sessió 2 Dijous 21 de novembre	17,30 – 19,30h	(Sessió teòrica i intercanvi d'experiències) <ul style="list-style-type: none"> • Les ecoauditories de residus. Presentació d'experiències de centres de Lleida 	ESC Joc de la Bola
Sessió 3 Dijous, 5 de desembre	17,30 – 19,30h	(Sessió pràctica) <ul style="list-style-type: none"> • Compostatge i hort escolar 	Centre educatiu de Lleida, pendent de determinar
Sessió 4 Dijous, 9 de gener	17,30 – 19,30h	(Sessió teòrica i presentació d'experiències) <ul style="list-style-type: none"> • Els materials: experiments i experiències de transformació, estudis i investigacions dels cicles dels materials • Presentació d'experiències 	Centre educatiu de Lleida, pendent de determinar
Sessió 5 Dijous, 23 de gener	17,30 – 19,30h	(Sessió teòrica i presentació d'experiències) <ul style="list-style-type: none"> • La reutilització de residus al centre educatiu. Activitats plàstiques i altres possibilitats • Residus i art 	Centre d'Art La Panera
Sessió 6 Dijous, 6 de febrer	17,30 – 19,30h	(Sessió pràctica) <ul style="list-style-type: none"> • Tallers pràctics de reciclatge: reciclatge de paper, reciclatge de plàstics, cuina de reaprofitament,... 	Centre educatiu de Lleida, pendent de determinar
Sessió 7 Dijous, 20 de febrer	17,30 – 19,30h	(Sessió teòrica) <ul style="list-style-type: none"> • Accions de prevenció de residus i consum responsable,... Comunicació i sensibilització • Presentació de recursos 	Centre educatiu de Lleida, pendent de determinar